

Söğüt

Türk Edebiyatı Dergisidir

YIL 6 - SAYI 34

TEMMUZ - AĞUSTOS 2025

(İki ayda bir yayımlanır)

KURUCUSU

Nevzat Kösoğlu

**ÖTÜKEN NEŞRİYAT A.Ş. ADINA
İMTİYAZ SAHİBİ**

Ertuğrul Alpay

**ÖTÜKEN NEŞRİYAT A.Ş.
GENEL YAYIN YÖNETMENİ**

Göktürk Ömer Çakır

BASKI

Çınar Matbaacılık ve
Yayın Sanayii Ticaret Ltd Şti
Yüzyıl Mah. Matbaacılar Cad.

Ata Han Nu: 34 K: 5

Bağcılar-İstanbul

Tel: (0212) 628 96 00

Sertifika Nu: 45103

YILLIK ABONELİK BEDELLERİ

2025 Yılı Abonelik Bedeli-1850

ISSN

2687-6523

ABONELİK

www.sogutdergisi.com/abonelik

SÖĞÜT DERGİSİ

GENEL YAYIN YÖNETMENİ

Sinan Terzi

YAYIN KURULU

Asuman Demir

Feyza Ay

M. Tuğrul Çolak

Rana Senanur Doğan

DANIŞMA KURULU

Ayşegül Büşra Paksoy

Bahtiyar Aslan

Cengizhan Orakçı

Oğuzhan Murat Öztürk

Senail Özkan

Şerif Aydemir

İLETİŞİM

sogut@otuken.com.tr

GRAFİK TASARIM

Ötüken

Abonelik bağlantısına
gitmek için kare
kodu telefonunuza
okutabilirsiniz.

Söğüt'te neşredilen nesir ve şiirlerin tüm
yayın hakları Ötüken Neşriyat A.Ş.'ye
aittir. Matbu veya dijital başka mecralarda
kullanımları, yayınevinin iznine tabidir.

Sevgili Söğüt ailesi, yazılarınızı Times New Roman fontunda, 12 punto, 1.15 satır
aralığında iki yana yaslı bir şekilde gönderebilirsiniz. Referans vereceğiniz metin-
ler için Chicago dipnot ve kaynakça sistemini kullanmanızı rica ederiz.

Yeni bir sayıya yeni heyecanlarla kavuştuk. Yeni yazarlar, yeni konular, yeni başlıklar ama her zaman ve her şartta Türk edebiyatı diyerek. Heyecanımızın kaynağı her sayıda Türk edebiyatı duvarına bir taş, bir tuğla daha koyabilmek ümidi oldu. Bundan sonra da öyle olacak. Yaptığımız işin ilmine, tekniğine büyük değer vermekle birlikte arzumuz her vakit memleketin, insanın, doğanın, kurdun, kuşun sesini duymak, muradımız da hep bu sesi kulak kesilenlere duyurmaktır. Bundan sonra da böyle devam edecek. Bizim olanın, bizden olanın; dünyaya, insanlığa, kalemiyle, fikriyle, üslubuyla numune olanların izini sürmeye devam edeceğiz.

“Bana bir şehir verin. Biraz bana benzesin” diyen adamın, insana, şehre, hikâyeye inanan Emir Kalkan’ın 10. vefat yıl dönümü 30 Temmuz. Aradan geçen 10 yılda ardından güzel sözler söylendi, yazılar yazıldı. Kimler duydu, kimler gördü bilemeyiz. Fakat Söğüt okurlarına Emir Kalkan ismini bir kere daha hatırlatmayı, az bir ihtimal dahi olsa hiç duymamışlara duyurmayı borç bildik. Daha iyilerinin hazırlanması, adının ve eserlerinin unutulmaması için mütevazı da olsa ehliyle adına yaraşır bir dosya yapmaya gayret ettik. Ümit ederiz bizimle başlayan bu çaba, nice dergilerde, yayınlarda ve elbette akademide devam eder. Bize benzeyen, bizden olanlar daha fazla görülür, konuşulur, okunur. Edebiyat tarihinin tozlu raflarında yalnızlığa terk edilmez. Öyle zannediyorum ki sağlığında hakikati söylemek uğruna her türlü yalnızlığı, uyumlu kalabalıklar içinde kaybolmaya tercih eden şahsiyetler bu durumdan incinmezdi. Fakat o

yalnız kahramanlara gıpta ederek vakit dolduran bizler incinmeliyiz. En azından o serdengeçtilerin unutulma ihtimali bizi titretmeli. Kaybedeceklerimizi akıllarımıza getirmeli. Kendimizden ümidimiz yoksa bile eserleriyle hissetti-recekleri varlıklarının bizi bugünkü kör döğüşü içerisinde yalnız bırakmayacağını fehmedebilmeliyiz. Belki bu kavrayış günahlarımıza, hatalarımıza kefarefet olur da tarihin terazisinde devrimizin kepa-zeliğinden bizi çekip çıkarır.

Emir Kalkan dosyamıza destek veren kıymetli kalem sahiplerine bir kere daha teşekkür ediyor, bilhassa göndermiş olduğu fotoğraflarla destek veren Dursun Berkok başta olmak üzere, İmdat Avşar, Tekin Şener ve Mehmet Ali Erdoğan’a hususi şükranlarımızı sunuyoruz.

Türk Edebiyatının son 25 yılını ele alan tema dosyalarımız bu sayıda da devam ediyor. Bu sefer konumuz deneme. Zengin ve kıymetli değerlendirmelerin yer aldığı bu dosyayı severek okuyacağınızı tahmin ediyoruz.

Hikâyeleri, şiirleri, deneme ve incelemeleri ile bu sayıda bize katkı veren bütün yazarlarımıza da ayrıca teşekkür ediyoruz. Söğüt bu katkılarla güçlenirken, siz kıymetli okurlarımızın destek ve teşvikleri ile yoluna devam ediyor. Yolumuza yoldaş olanlara bin selam. Unutmayın Söğüt bir Türk edebiyatı dergisidir. Var olduğunuz, yoldaş olduğunuz sürece gölgesinde nice güzel işler yapılacak, nice genç kalemler kendine bir yol bulacaktır. Gölgesi üstümüzden eksik olmasın.

Sağlıkla kalın.

İÇİNDEKİLER

DOSYA: EMİR KALKAN	
EMİR KALKAN'IN SANAT YOLU VE YOLCULUĞU ÜZERİNE GÖZLEMLER BAYRAM DURBİLMEZ	/ 8
İMDAT AVŞAR İLE EMİR KALKAN ÜZERİNE SİNAN TERZİ	/ 16
EMİR KALKAN'IN DERGİ SAYFALARINDA KALAN YAZILARI MEHMET ALİ ERDOĞAN	/ 23
DİNLEDİĞİMİZ TÜRKÜLER KADAR YANIK: EMİR KALKAN DURSUN ÇİÇEK	/ 28
EMİR KALKAN HİKÂYESİNİ YENİDEN OKUMAK DURSUN BERKOK	/ 35
TEMA: TÜRK EDEBİYATININ SON ÇEYREĞİ 2000-2025: DENEME	
ATAÇ, MUTLUAY VE NACİ YOK, HADİ BEYAZ ÇORAP YUMURTA TOPUK HALAYA! TANER AY	/ 40
DENEMENİN POETİK SINIRLARI: 2000 ÖNCESİ VE SONRASI POETİKAMIZDA TÜRK VE ANLAM SORUNU M. TUĞRUL ÇOLAK	/ 45
HUDUTSUZ BİR TÜR: DENEME ERSİN BAYRAM	/ 54
DENEMENİN KOPUNTULARI YUNUS EMRE UYAR	/ 60
AH NELER İSTİYOR CANIM MURAT KAYMAZ	/ 66
ZİHNİN UCUNA YAZMAK: ŞULE GÜRBÜZ'DE FRAGMAN ESTETİĞİ FATİMA FEYZA BAYER	/ 69

ENİS BATUR DENEMECİLİĞİ ÜZERİNE NOTLARI SERDAR AYDIN	/ 73
NURİ PAKDİL DENEMESİNDE DİLSEL GERİLİM MUSTAFA APLAY	/ 80
YİRMİ BİRİNCİ YÜZYIL TÜRK DENEMECİLİĞİNDE BİR SEKME: ÖZGÜL'ÜN SEKMELER SERİSİ AHMET B. TAMU	/ 84
DENEME	
YALNIZCA TEKİN ŞENER	/ 127
DENEME KABİNİ IV: ARIZA RAPORU HALİT SELİM DÖNMEZ	/ 150
ELEŞTİRİ GÜNLÜĞÜ ORÇUN ÜÇER	/ 170
SAVRULDUKÇA TUTUNDUĞUMUZ HALAT TEKİN ŞENER	/ 210
YAZAN: TEK BAŞINDA EVİNDE SENİ DİNLEYEN O ÇOCUK İBRAHİM DAŞ	/ 216
HİKÂYE	
ACILARIM BENİ OLGUNLAŞTIRDI ALİ CAN	/ 90
BEŞTAŞ TEVFİK CAN KÜÇÜKŞAHİN	/ 98
BİR HEVES - KURSAK MESELESİ METE ALMALI	/ 112
BİR SAVAŞÇININ SON YOLCULUĞU MEHMET TOYGAR ÖZDEMİR	/ 121
ÜMMÜ HİKMET ŞİMŞEK	/ 134

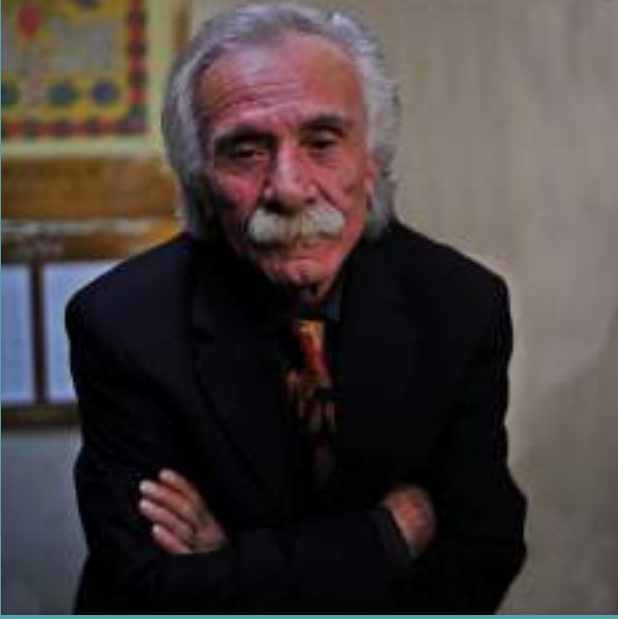
CENNET ÜMMÜHAN ŞENEL	/ 140
FATMA KADIN UĞURCAN DİLBER	/ 145
PUTKIRAN İSMAİL ULUÖZ	/ 156
KARDEŞ KATLİ REHBERİ ÜÇÜNCÜ FASIL HASAN ERİMEZ	/ 163
İŞİK COŞKUN EROĞLU	/ 176
İNTİHAR FAZLI BUĞU	/ 181
KONUŞMAYAN BERBER EMRULLAH NAZ	/ 197
MEZARLIK REZARVASYONU SÜMEYRA ÇELİK	/ 207
ŞİİR	
ANNABEL LEE EDGAR ALLAN POE / ALİ GÜNVAR	/ 94
POST-MÜNZEVİ SÖYLEYİŞ YUSUF ALPER OYAR	/ 104
ZAMANI SON BULMUŞ BİR YASIN ARDINDAN ÖMER BERKAY AYLA	/ 107
BİRÇOK ŞEYİN SON GÜNÜ MERVE OKUTAN	/ 120
BAŞIBOZUK TEHZİL I İBRAHİM DAŞ	/ 126
KLONLANMIŞ HACER HÜLYA ÖZCAN	/ 138
ZÜL-MECÂZ II HALİL İLTERİŞ KUTLU	/ 143
ARMAGEDDON EMİRHAN EDER	/ 148
SİZE BİR MIZRAK ÇALAYIM DURMUŞ ONGUN	/ 162

REZONANS DENİZ SCHWARDZWALD	/ 169
APOLİTİK KARARLAR CÜNEYD ENSARİ	/ 179
BİR UZAY YARATINCA BİRGÜL KILIÇ	/ 186
QUÏQUENDONE HUZURU AHMET B. TAMU	/ 206
İNCELEME	
“RÜYA DIŞTAYDI BEN İÇERİDE KALDIM” ŞEYMA SUBAŞI	/ 106
KİBAR SERSERİ: EDEBİYATIN AYNASINDA GENÇLİK FESTİVALİ DİLEK ALTUNDAĞ	/ 117
ŞAİRİNİ TAKLİT EDEN ŞİİRLER YAHUT MİSAFİR SEVER ŞİİRLER ÖLÜ KIRLANGIÇLAR ŞABAN SAĞLIK	/ 187

DOSYA:
EMİR KALKAN

EMİR KALKAN'IN SANAT YOLU VE YOLCULUĞU ÜZERİNE GÖZLEMLER

■ BAYRAM DURBİLMEZ*

1

Bir meyve ağacının yetiştiği iklim nasıl önemliyse ve o meyve ağacı ile doğrudan ilgiliyse bir sanat insanının yetiştiği sosyokültürel çevre de o kadar önemli ve o sanat insanıyla doğrudan ilgilidir. 1948 yılının Eylül ayında gözlerini dünyaya açan Emir Kalkan, Avşar Türk'ü anne ve babanın çocuğu olarak, sözlü kültür ve sanat ikliminin içinde bulur kendini (nüfus cüzdanında doğum tarihi 31.12.1946 olarak kayıtlıdır). Dedesi Bayazıtıoğlu Halil Efendi, babası Bayazıtıoğlu Halil Kazım Efendi, annesi Pempe Hanım. Doğum yeri Kayseri ili Tomarza ilçesine bağlı Toklar köyüdür. 5 yaşına kadar bu köyde yaşayan Emir Kalkan, 1953'te ailesiyle birlikte Kayseri'ye göç eder. *Yurttaş Sokak* adlı

* Prof.Dr., Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Öğretim Üyesi, (bayramdurbilmez@gmail.com) Nevşehir-Türkiye.

İMDAT AVŞAR İLE EMİR KALKAN ÜZERİNE...

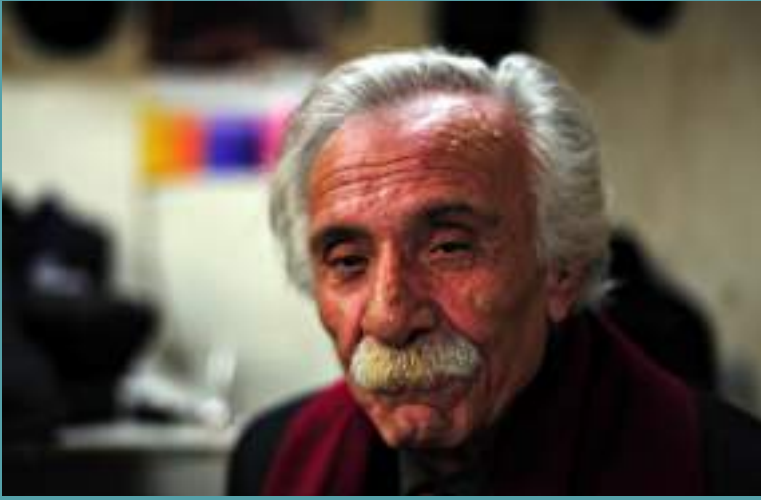

■ RÖPORTAJ: SİNAN TERZİ

Vefatının ardından Emir Kalkan için *Türk Edebiyatı* dergisinde “Öte Yüze Göçen Bilge” isimli bir yazı kaleme almıştınız. O yazıda geçen ifadelerinizle; “kudretli bir yazarın, üstelik de kelimelere boyun eğdirmiş, söze hükmetmiş bir üstadın, bir can dostun, bir ağabeyin ardından...” konuşmak istedik sizinle. Nerede, nasıl tanıştınız Emir Kalkan ile? Sizdeki yeri neydi? Emir Kalkan kimdi?

Emir Kalkan adını ilk kez şair Ali Akbaş’tan duydum. Ali Akbaş’ı da o zamana kadar “Kuş Sofrası” ve “Masal Çağı” adlı eserleri vasıtasıyla tanıyordum. O yıllarda ben de hikâyeler yazıyordum ama henüz o hikâyeleri gün yüzüne çıkarıp yayımlamaya cesaret edemiyordum. İğ-

EMİR KALKAN'IN DERGİ SAYFALARINDA KALAN YAZILARI

■ MEHMET ALİ ERDOĞAN

Emir Kalkan; yöresinin işiten kulağı, gören gözü ve yazan kalemi olan duyarlı bir evladıdır. Doğup yetiştiği Kayseri havalisinin kültürel, folklorik çeşitliliğini dikkatle gözlemleyen, inceleyen, derleyen ve yazan bu Anadolu münevveri aynı zamanda değerli bir hikâyeci ve denemecidir. Kurgu eserlerinde ve denemelerinde aşınası olduğu şehir kültüründen ve halk kültüründen istifade etmiş, bu vadilerden gürül gürül çağlayan ırmakları akıtmıştır. Hikâyelerinde anlattığı, denemelerinde betimlediği, folklor çalışmalarına konu ettiği dünya; çocukluğundan itibaren içinde yaşadığı, etkilendiği, doğrudan tecrübe ettiği sosyal çevredir. Eser verdiği üç sahada da hikâye, şehir yazıları ve halk kültürü araştırmaları alanlarında yetkin metinler ortaya koymasına rağmen oldukça dar bir çevrenin dışında pek tanınmayan Emir Kalkan özel bir okuyucu kitlesine seslenmek durumunda kalmıştır. Mamafih, ancak meraklısının

DİNLEDİĞİMİZ TÜRKÜLER KADAR YANIK: EMİR KALKAN

■ DURSUN ÇİÇEK

1982 yılından beri aynı şehirde yaşamamıza rağmen Emir Kalkan ile çok geç tanıştım denilebilir. Belki de 2002’de ilk kitabı yayınlanınca fark ettim. *Kanatsız Kuşlar Şehri* hemen dikkatimi çekmişti. Farklı bir nefes vardı bu kitapta. Dinlediğim türküler gibi yanıktı. Bozkırın insanının, gariplerin, boynu büküklerin, kayıp insanların hikâyesi ile doluydu. 2005 yılının Mayıs ayıydı. Kıvılcım Kitabevi’nin bahçesinde karşımdaki insanlarla Neşet Ertaş ve Kırşehir türküleri üzerine sohbet ediyoruz. Ben kendimi öyle kaptırmışım ki sesimi de yükseltmişim. Yan masada kalın ve beyaz bıyıklı, çöpür yüzlü, bakışları keskin, duruşu Torosları andıran bir adam belli aralıklarla bana bakıyor. Bazen gülümsüyor bazen sigarasını öyle derin çekerek üfürüyor ki beni dinlediğini fark ediyorum. İçimden de “bir Neşet Ertaş türküsünden bir Muharrem Ertaş bozlağından çıkmış gibi bir adam” diyorum...

EMİR KALKAN HİKÂYESLERİNİ YENİDEN OKUMAK

■ DURSUN BERKOK

O'nun ölümünden sonra hazırladığım *Suret-i Emir / Emir Kalkan Albümü* kitabıma başlarken O'nun hikâyeleri üzerine; "Aslında yeni okunan her Emir Kalkan hikâyesi, yeni bir Emir Kalkan tanımının en kestirme yoludur. Hikâyeleri zaman, zaman benzer mekânlarda yaşanmış olsalar da, içerik ve tema olarak hep özgündürler. Gerçeklerden hayallere, rüyalarından gerçeklere sert ve ani geçişleri ustaca yapar, okuyucusunu şaşırtır. Sokaktaki, gecekondudaki bir çıkış yolu bulamamanın çaresizliğini yaşayan kahramanlarının, devletle, (ham) aydınlarla, siyasetçiyle yaşadığı sürtüşme ve gerilimler hikâyelerinin teması olarmıştı." diye yazmıştım.

O, güzel Türkçemizi ustaca kullanırdı. Kelime dağarcığı zengindi. Üslûbu okuyucusunu hikâyesinin içine sokup, oradaki kahramanlardan birisiyle kendisini özdeşleştirmesini sağlayacak kadar etkileyiciydi.

TEMA:

**TÜRK EDEBİYATININ
SON ÇEYREĞİ
2000-2025**

DENEME

ATAÇ, MUTLUAY VE NACİ YOK, HADİ BEYAZ ÇORAP YUMURTA TOPUK HALAYA!

■ TANER AY

Son yirmi beş yılın denemeciliğinden bahsetmek beni sevindiriyor, çünkü edebiyatımıza giyotin mahkemesi kuran Nurullah Ataç '57'de ve Rauf Mutluay '95'de vefât ettiğinden, astığı astık kestiği kestiklerden bir Fethi Naci kalmıştır, ancak o da alzaymır hastasıydı. Son yirmi beş yılımıza artık hiçbirisi fiziken temas etmiyordu, haydi beyaz çorap yumurta topuk hep birlikte halaya kalkalım. Geçenlerde sırf merâkımdan Nurullah Ataç'ın, Rauf Mutluay'ın ve Fethi Naci'nin deneme kitaplarını çıkarıp baktım, meğerse onlarınki balla sarımsak yemekten başka bir şey değilmiş, bu isimlerin mütehassıs sayılmalarıynaysa aklım hiç basmıyor.

Melih Cevdet son yirmi beşten önce yaşamının son iki yılındaydı, Vedat Günyol son dört, Attilâ İlhan son beş, Oktay Akbal ise son on

DENEMENİN POETİK SINIRLARI: 2000 ÖNCESİ VE SONRASI POETİKAMIZDA TÜR VE ANLAM SORUNU

■ M. TUĞRUL ÇOLAK

Nermi Uygur “Denemeci” başlıklı yazısında deneme ile felsefeyi daha doğrusu filozofla denemeciyi tartışır. “...söz birliği etmiş gibi, filozoflar kendilerinden saymaz denemecileri. Denemeye felsefeye bir önem vermeye kalkışanlara gülüp geçer filozoflar. Bir filozofun öğretisini çürütmek zor mu geliyor, nesnel birtakım eleştirilere girişmeden filozofu yaralamak, felsefe çevrelerinin ona karşı davranışını bulandırmak mı istiyorsunuz, ‘denemeci’ deyin filozofa, yeter: Deneme nerde, felsefe nerde! Felsefe’ye özgü ağırbaşlılığın yanında ağır kaçır deneme. Ortega y Gasset’i Kant’ın yer aldığı düzeyde bir alana sokmak felsefeyi küçümsemektir doğrusu. Nitekim denemecilerle uğraşmaz felsefe tarihleri. Söz denemecilere dayandı mı, yaygın bir inanışla, edebiyata başvurmasını salık verirler okuyuculara. Burda da yanlış anlamalara yol açabilecek bir gerçeği gözden yitirmemek gerekir: Filozoflar genellikle deneme okumaya bayılırlar. Denemecilere de saygıları vardır, hatta denemeci olmayan

HUDUTSUZ BİR TÜR: DENEME

■ ERSİN BAYRAM

Edebiyat tarihleri şahıslar ve eserleri üzerinden ilerlerken kimi kategoriler oluştururlar. Bunlar ekseriyetle yüzyıl şeklinde ana başlık verip daha sonra şahsın hayatını, sanatını ve eserleri kısaca anmak şeklindedir. Şahsın edebî kudretine göre madde genişler veya daralır. Bu tasnif daha ziyade klasik olarak addedeceğimiz edebiyat tarihleri için geçerlidir. Hatta tezkirelerde dahi bu metot hakimdir, denebilir. Daha farklı bir edebiyat tarihi yazılabilir mi? Tabii. Merkeze şahsı değil edebî eseri veya türü koyarak da edebiyat tarihinden bahsedebiliriz. Bu durumda Orhan Okay'ın bir mülakata verdiği cevap ile söylersek “Edebiyat tarihi edebî eserin tarihi olmalıdır.” hükmü az çok görünür hâle gelebilir. Böylece karşımıza edebî eserle beraber tür kavramı çıkar. Varılacak netice türü merkeze alarak edebiyat tarihi yazmaktır. Bizde

DENEMENİN KOPUNTULARI

■ YUNUS EMRE UYAR

Biyolojik anlamda “canlı organizma” olmanın gayet kaba ancak temel üç özelliğinin “belli sınırlara sahip olma, asgari enerji temini ve kendini kopyalama” olarak anlatılması, popüler bilim dergilerinde sık rastlanan bir durum. Deneme türünü de kâğıtlar üzerinde kalan boyutsuz mürekkebin yanıltmacasından çok daha fazlası olarak canlı bir organizma olarak muhatap aldığımızda o, karşımıza bu üç özelliğinin türlü çilesini çeken bir kader ortağımız olarak çıkar. Bu gözle bakıldığında artık deneme de kendi sınırlarının olmasının da enerji temini zaruretinin de kendini kopyalama dürtüsünün de gerektirdiği serüvenin içinde bulur kendini.

Denemenin atası, saf deneme. İnsanın Etiyopyalı Lucy’si, denemenin Montaynalı saf sürümü. Deneme ailesinin bilinen en eski üyesini, saf denemeyi, tanımak aynı zamanda denemenin deneme oluşunun te-

AH NELER İSTİYOR CANIM

■ MURAT KAYMAZ

Kalem sessizce yürür ve fakat hiç bilmediği kulakların onu duyması için sayfada kara çıgıllıklar atmaktadır. Hem duyulmak için her türküyü çıgırmaktan da geri durmaz. Kimi edebiyat, kimi kültür yahut felsefe yahut popüler bir güfte... Ülkemizde de son yıllarda deneme türünde eserler veren yazarlarımız doğrusu ya işin hakkını verip hemen her boyaya boyanmış, denemiş de denemişlerdir. Ne ki bu denemelerin çoğu vakit formu pek önemsemeyen, muhtevaya prestij eden kalem işleri olduğu söylense yanlış olmaz. Gene de denemecilerimizin üslup ve muhteva bakımından neler denediklerine şöyle bir kabaca nazar etsek mesela;

Felsefi-şiiirsel
Minimalist-derin
Klasik-sade

ENİS BATUR DENEMECİLİĞİ ÜZERİNE BAZI NOTLAR

■ SERDAR AYDIN

Enis Batur, malum olduğu üzere Türk edebiyatının en üretken yazarlarından biri. Bazıları kitaplaşmış bazıları ise henüz iki kapak arasına dahil olmamış farklı türlerde yüzlerce metin yaratmış bir isim. Şiir, deneme, eleştiri, roman denemeleri, gezi, görsel çalışmalar derken şu anda bile bir Enis Batur külliyatından bahsetmek mümkün. Hâl böyle olunca bir örümcek ağı gibi -labirent diyor buna yer yer Batur- örülen oldukça geniş yelpazede metinler çıkıyor/çıktı Batur'dan. Bunların içinde deneme üst başlığında yer alan metinler hiç azımsanmayacak boyutta bir raf kaplıyor. Tabii iyi bir deneme yazarı için ilk çerçeve şüphesiz çok geniş bir okuma kültürüne sahip olmasıyla başlar. Nitekim Enis Batur'un herhangi bir metnini okuyan bu çerçeveye dair farklılığı bariz şekilde görebilir. Batur, hemen her metninde okurunu bir başka perspektife/yazara/kitaba bir şekilde ulaştırır. Doğrudan ya da do-

NURİ PAKDİL DENEMESİNDE DİLSEL GERİLİM

■ MUSTAFA APLAY

Pakdil, Türk denemesinin adalarından biri. Ataç'tan gelen silsileye dahil olarak önce ana akıma yerleşse de daha sonra yazarlığını git-tikçe radikal bir ayrıksılığa götürerek bütünüyle heteredoks bir sapağa giriyor. Eğer deneme üzerine düşünen denemeci sayısı, şiir ve öykü üzerine düşünen yazar sayısının çeyreği kadar olsaydı, inanıyorum ki Pakdil, bütün avangartlığına rağmen 2000 sonrası Türk denemesinin kurucu isimlerinden biri olabilirdi. Ama koşullar onu *kenarda* bıraktı. Edebiyat tarihi, edebi etkinin kolay kolay zaman aşımına uğramadığını defalarca gösterdi. Neden olmasın: Bir denemeci kuşağına bile ihtiyacımız yok, tek bir denemeci Pakdil'i zimmetine geçirip kendi de-neme dünyasını yaratabilir.

Sanılanın aksine: Pakdil'in alametifarikası düşünce derinliğinde ya da şiirselliğinde değil bana kalırsa. Onu zimmetine geçirmeye yönelik

YİRMİ BİRİNCİ YÜZYIL TÜRK DENEMECİLİĞİNDE BİR SEKME: ÖZGÜL'ÜN SEKMELER SERİSİ

■ AHMET B. TAMU

Deneme bir edebi tür olarak tıpkı diğer türler gibi kendi geleneklerini çizdi, çağlar boyunca değişti, kendi tekrarcılarını da orijinal yeteneklerini de yetiştirdi. Yirmi birinci asırda ise Ankara'dan¹ yeni bir soluk, yeni bir 'sekme' ile okur karşısına çıktı. Metin Kayahan Özgül, "isim babası Cortazar olsa da kulağına ezanı ben okudum."² dediği Sek-

1 Ankara'yı özellikle belirtiyorum. Çünkü hoca, okurun baştan beri gösterdiği ilgiye minnetini belirttikten sonra Dersaadet yani İstanbul tekeline kırmak için ısrarla Sekmeler'i Ankara yayınevlerinde bastırmayı yeğlediğinin altını çiziyor. Bu yolda Sekmeler'i inadının sembolik bir kurbanı haline getirdiğini belirtiyor. Seke Seke Ben Geldim, Sekmeler - 4, M. Kayahan Özgül, Çolpan Kitap, 2018, Ankara, s. 7

2 Seke Seke Ben Geldim, Sekmeler - 1, M. Kayahan Özgül, Çolpan Kitap, 2018, Ankara, s. 7